

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvu Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglaševanje in reklamne novice vsak vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. šek. ur. 11.197.

Iz seje ožjega sosveta Pov. UJU — Ljubljana, dne 3. dec. 1924.

Pov. UJU — Ljubljana v aferi predsednika UJU M. Stankovića. — Stališče v zadevi persekucij nad učiteljstvom. — Naša organizacija in politika. — Razmerje do Slomškove zveze in združitve v enotno organizacijo.

Slovenskemu učiteljstvu!

I.

Ožji sosvet Pov. UJU — Ljubljana je dobil od Izvršilnega odbora UJU v Beogradu poziv, da se izjavi, ako smatra za nužno sklicanje seje širjega Glavnega Odbora UJU, ki bi naj razčistil in ugotovil smer organizacije s posebnim ozirom na osebno stališče predsednika UJU tov. Milutina Stankovića in njegovo postopanje v zadnjem času.

Ožji sosvet Pov. UJU — Ljubljana je na svoji seji dne 3. dec. t. l. sklenil, da smatra tako sejo za nužno in v interesu Udruženja, katero je treba v sedanjih volilnih borbi obvarovati vsekakršnih pretresljev.

Na tej seji naj se ugotovi: ako se je v resnici hotelo UJU vpreči v popolno službo režima; ako se je res hotelo diktirati smer centralnemu glasilu UJU, »Narodni Prosveti«; ako se je res hotel izvesti nad Udruženjem pritisk glede svobodne izbire uprave? Istočasno naj se ugotovi, ako uživa sedanjí predsednik še zaupanje članov Glavnega Odbora in če se strinjajo ti s smerjo, ki jo zavzema predsednik? Ker smatramo stališče predsednika tov. Milutina Stankovića za nevzdržno, je v tako razčiščenje seja Glavnega odbora UJU nužno potrebna.

Sejo smatramo za nužno tudi iz tega vzroka, da se store primerni koraki za izplačilo razlike od oktobra 1923 do maja 1924, ker poteka že drugo leto, kar se nam ti zakonito priznani prejemki ne izplačajo. Tudi delo na reviziji uradniškega zakona in razvrstitvi uredbi je treba kontrolirati, da ne bomo zopet postavljeni pred izvršeno dejanje. Istotako naj se korigirajo sedaj krivice, ki jih je napravila draginska uredba, posebno z ozirom na poročene učitelje itd. Za potrebno smatramo, da se tudi v Izvršilni Odbor sprejmejo zastopniki poverjeništev.

II.

Z ozirom na poročila slovenskih klerikalnih listov, da predsednik UJU tov. Milutin Stanković obsoja sedanjo prosvetno politiko v Sloveniji, ugotavljamo, da se tov. Stanković v svojih dopisih, ki jih je klerikalno časopisje ljuto

izrabilo proti Pov. UJU — Ljubljana, niti z eno besedo ne dotiče slovenskih prosvetnih razmer. Pač pa ugotavljamo z ozirom na nastale razmere sledeče:

III.

Vodstvo organizacije ugotavlja, da se je gaženje učiteljske stalnosti vršilo pred prevratom v veliki meri nad naprednim učiteljstvom v Sloveniji s pomočjo Slomškove zveze (Potokar, Grmek, Žirovnik itd.), po prevratu se je pa prvič izvajalo pod klerikalnim prosvetnim režimom v sporazumu s Slomškovo zvezo (Zamejic, Dequal, Špenko itd.) in povečini na iniciativo duhovščine. Premišljeni so bili stalni učitelji brez in pred izvršeno disciplinarno preiskavo. Višek so dosegli persekucije z odstavitvijo tov. E. Gangla z mesta višjega šolskega nadzorstva, katero dejanje je dobilo najkarakterističnejšo moralno sliko s poizkusom, ko se je hotelo tov. E. Ganglu uničiti celo existenco, pri čemer se je posluževalo podlih sredstev potom režima. Izjavljamo, da je bil predsednik UJU tov. Stanković točno informiran o poteku persekucij. Za vse persekucije tedaj ni imela Slomškova zveza niti ene besede protesta.

IV.

Da odločajo političke stranke in strankarstvo v prosvetnih in šolskih vprašanjih v toliki meri, smatra ožji sosvet največ krivo to, ker nimamo še urejene prosvetne in šolske zakonodaje in uprave.

Sedaj so se pokazale posledice odprave višjega šolskega sveta, proti čemur se je vodstvo Pov. UJU vedno in dosledno borilo. V višjem šolskem svetu smo videli zavarovane tudi naše pravice, tako glede stalnosti in drugo in bi našle tudi druge kršitve svojo odporno silo. Konstatiramo, da avtonomistične stranke in učiteljske organizacije niso storile niti enega koraka, da se ta institucija vzpostavi, ko so imele vso moč v rokah, temveč so izvajale še hujši centralizem nego je bil prej. Vzpostavitev višjega šolskega sveta se je vodstvo Pov. UJU — Ljubljana

vedno borilo za nedeljeno prosvetno upravo v Sloveniji, ker je kot neizogibno in najusodepolnejšo posledico delitve smatralo podreditev prosvetne uprave velikim županom, ki so in ostanejo vedno eksponenti režimskih političkih strank. Potom teh bodo sedaj imele vladajoče političke stranke svoj vpliv na prosveto in šolstvo, zato je vodstvu organizacije dana edino ta možnost, da potom teh strank usmerja šolsko politiko in ublažuje morebitne izpade.

Nasproti mišljenju, ki se pojavlja med članstvom, da se lahko izognemo vsakemu vplivu političkih strank na šolstvo ugotavljamo, da bomo primorani se poslužiti vpliva na vse napredne političke stranke, če bomo hoteli uveljaviti svoje nazore in načela organizacije pri ustvarjanju šolskega zakona, zato pozivamo vse svoje članstvo, da deluje pri svojih političkih strankah z vsem svojim vplivom na to, da se bodo uveljavila načela in stališča organizacije pri sestavi šolskega zakona in da se čimprej depolitizira iz dneвне politike šolstvo in prosveta potom šolskega zakona ter se obvaruje učiteljska stalnost.

V.

Vodstvo organizacije poziva v to svrhu vse na temeljih UJU stoječe učiteljstvo k enotni koncentraciji. Na podlagi dejstev in zgodovinskega razvoja dogodkov ugotavljamo, da je po prevratu vodstvo napredne učiteljske organizacije storilo vse in dalo vse možnosti, da se združi vse slovensko učiteljstvo v enotno organizacijo v svrhu čuvanja stanovskih interesov. Razpustivši Zavezo je pozvalo Slomškovo zvezo, da stori isto in se pridruži enotni državni organizaciji UJU, česar pa Slomškova zveza ni hotela storiti. Vodstvo organizacije je pozvalo potom okrajnih učiteljskih društev vse neorganizirano učiteljstvo, ne oziraje se na političko pripadnost, k vstopu v UJU. Vodstvo Zaveze

je tudi delovalo v skupnem Učiteljskem svetu, a zastopniki Slomškove zveze so se pokazali tako nelojalne, da so uničili celo zapisnike teh sej. V Ljubljani so se vršila v svrhu skupnega nastopa v enotno organizacijo pod predsedstvom t. č. člana Glavnega odbora UJU tov. Jovo P. Jovanovića pogajanja zastopnikov Pov. UJU in odbornikov Slomškove zveze, a ko je bilo treba podpisati zapisnik sporazuma, so voditelji Slomškove zveze odrekli podpis.

Ožji sosvet ugotavlja, da združuje UJU v svoji organizaciji člane raznih političkih naziranj in veroizpovedi in da nikomur ni zabranjen vstop v okrajna učiteljska društva Pov. UJU, če se strinja s smerjo in načeli, na katerih je osnovano UJU in za katera je dosedaj manifestiralo na državnih skupščinah in kongresih UJU.

Konstatiramo, da je Slomškova zveza hotela v UJU tvoriti nekako privilegirano skupino, ki naj bi kot manjšina diktirala smer večini, kar po pravilih absolutno ni dopustno, kakor tudi ne, da bi si kot člani UJU obdržali še posebno organizacijo, ki bi delovala proti smeri, sklenjeni na zborih UJU od večine.

Vodstvo organizacije ponovno poziva okrajna učiteljska društva, da naj pozovejo pismeno vse nevčlanjeno učiteljstvo v svojih okrajih, da pristopijo v okrajna učiteljska društva in s tem postanejo člani UJU — če se obvežejo držati se smeri in pravil UJU.

V Ljubljani, 3. dec. 1924.

L. Jelenc, poverjenik. — A. Gnus, Dol pri Hrastniku, pov. nam. — R. Dostal, strokovni tajnik. — Iv. Dimnik, urednik »Učit. Tov.« — M. Fegic, glavni blagajnik. — A. Hren, Studenci pri Mariboru. — Jos. Lapajne, Cerklje pri Kranju. — P. Močnik, srezki šolski nadzornik, Prevalje. — Lj. Potočnik, Štore pri Celju.

Pomladek Rdečega križa.

—rk Božična darila za Pomladek društva Rdečega križa. Lani je poslala ameriška deca našim šolam, ki so pri Pomladku društva Rdečega križa, razna božična darila, kakor dečje igrače, ročna dela, knjige, slike, pisma. Naši otroci so se za sprejeta darila zahvalili v pismih, nekatere šole pa so poslale tudi svoja darila. Posebno so občudovali pri glavnem odboru v Beogradu mape, ki so jih zelo lično izdelale dekliške šole. Kakor čujemo, dobimo tudi le-

tos od ameriških podmladkarjev božičnih daril.

—rk Glavni odbor v Beogradu že dreza, da mu naj pošljemo seznam včlanjenih šol, razredov, otrok. Podvizajte se! Šole, ki se hočejo včlaniti, naj pošljejo število priglasenih razredov in učencev (učenek) oblastnemu odboru, da dobe potrebno množino razrednih članskih kart, dijaških članskih kart, blagajniških knjižic, značk za razredne odbore in za šolski odbor (po 3) in Glasnikov. — Mesečni prispevek za člana je 50 par, lepo se goji razredna vzajemnost, če premož-

LISTEK.

LJUDMILA SCHREINERJEVA:

II. Počitniški izleti učit. Fer. Saveza.

Vso dolgo zimo smo se naslajali na spominih lanskega počitniškega potovanja in naša hrepenjenja so merila na morje, na naš Jadrán. Vsa čast ideji našega dičnega, dasi še mladega »očka« Mrovljeta, ki nam hoče metodično in sistematično razkazati vso našo državo! Dež v Ljubljani in uklonitev tej ideji nam je večini povsila nosove, ko smo se sestali vsi, ki so nam denarne in druge razmere dovolile zopetno udeležbo pri izletu. Tudi češki František je ostal zvest tovarišiji. Veseli smo bili vsi, ko smo ga zopet zagledali v naši sredini.

Nekoliko klavirni začetek ob neskončnem deževju nam pač ni obetal sijajnega poteka našega potovanja. Naslednje jutro smo se odpravili na Pitivčka jezera. Na hvalo Mrovljetu smo se vozili kar najudobneje. Prostoren vagon nas je vozil iz Ljubljane do Vrhovin. Nobenega prestopanja, prostora dovolj, da smo lahko gledali na desno, na levo, da smo se prosto gibal, tudi udobno počivali, ako nas je bila volja.

Dolenjska, Bela Krajina sta hiteli mimo nas, prodrli smo skozi Gorjance

ter sledeči Kolpi do Karlovca, pozdravili lepo Korano. Dalje smo spremili Mrežnico ter občudovali izvir Tounščice med visokimi pečinami. Nad Ogulinom nas je pozdravil Klek s spečim kraljevičem Markom.

V Liki smo. Svet je boren. Krompir je slab, oves ped visok, redek kot posajen ne posejan. Srečavamo črede ovac in koz, tupatam je borna kamenita kočica, bolj podrtina. Poleg boljših hiš je peč za kruh zidana na prostem. Železnica se spenja kvišku med obsežne gozdove, kojih vsako drugo, tretje drevo je suho, a ne posekano. Na večer pridemo v Vrhovine. Komaj se izmotamo s svojo prtljago iz vlaka, že nas obkoli četa seljakov, ki nam hoče kar siloma odnesti naše stvari na kola. Stojimo in gledamo, očka Mrovlje opravi vse drugo. Zasedemo slednjič 3 kola in mladi, pa čili konjiči nas odvedo precej urno preko liške planote. Pred kočami ogledamo izrazite obraze sanjavih Ličanov, skozi odprta vrata opazimo sredi koč majhen ogenj na zemljatih tleh; večerjo kuhajo.

Zopet puste, kamenite planjave s čredami ovac in s predočo pastirico. Po dveurni vožnji izstopimo v Leskovcu, da se nekoliko okrepcamo. Ko nadaljujemo pot, opazimo, da je na našem prvem vozu zmanjkalo dežnika, na dru-

gem kitara. Sicer je sledil še tretji voz, a obe izgubljeni stvari najdemo nepoškodovani. Naš voznik nam zatrjuje, da raje izgubi konja, kot da nam zmanjka kos prtljage. Skozi gozdove, ki v njih še domuje vuk, mimo Proščanskega jezera dospemo k jezeru Kozjak. Nad njim nas pričakujejo sredi noči z lučicami v Djačkom domu. Hvala njegovi gospodinj, izvrstno nam je postregla!

Drugo jutro pa nam odkriva njen zet, profesor iz Pakraca, čarobne krasote jezer in slapov. Popelje nas s čolnom preko jezera in dalje po krasnem, naravnem parku h gornjim jezerom, ki se skrivajo med gozdovi in griči. V najvišje jezero, ki ga obdajajo špilje bajnih oblik s kapniki in stolpci, se spuščajo tu lahni, prozorni, tam hitro skakajoči in zopet mogočno šumeči slapovi iz višjih v nižja jezera, tu nalikujoči terično nežnim pajčolanom, tam zopet kot tekoče steklo in razpršujoči se v milijarde blesketajočih biserov. In zopet se umiri rajski ples vodnih vil, in jezero ti gleda z mirnim, zelenim, jasnim očesom na zelene šume, ki se gizdavo zrcalijo v vodni gladini. Gornjih jezer je 8, večjih in manjših. Ta del je alpskega značaja. Da smo njih slasti do kraja okusili, smo se tudi kopali v njih in veslali. S ponosom nam je kazal veslač, 15-leten pobič v platneni srajci in platnenih hlačah, z dol-

gim brezrokavnim jopičem iz bele volne, svoj dom. Vprašali smo ga, zna li pisati, brati? Ni znal, njegov oče, samouk, pa nima časa, da bi ga naučil. Profesor, ki nam je razkazoval jezera, pravi, da ima Lika malo šol, četudi jako nadarjeno ljudstvo, ki je dalo domovini že veliko odličnih mož. Srednje šole v Gospiću, Bihaću in Gračacu posejajo dijak iz sel, po 8—12 km oddaljenih, in dijaki hodijo to pot vsak dan peš. — Naslednjega dne smo si ogledali spodnja jezera, ki so povsem drugega kraskega značaja; glede barve in gigantske okolice še bolj prevzamejo človeka. Čemu bi jih primerjal? Nesmiselno vprašanje. Med navpičnimi stenami apnenca je 5 vodnih teras, ena lepša od druge, tako po svoji obliki kot po nepopisni barvi, ki daje v sinjino neba belemu skalovju s svojim kontrastom pestro življenje. In tudi tu se spušča voda kot slap, kot širok katarakt iz višjega v nižje in slednjič v vseh raznovrstnih oblikah. Sastavcih v mirno strugo Korane, ki si išče poti iz soteske. Borni popis vzbuja dolgočasje tistemu, ki te krasote ni gledal. V skalo vsekana pot po serpentinah nas pelje na vrh planote kakih 80—100 m nad jezeri. Odtod si ogledamo ta bajni čar še enkrat, vrnivši se k Kozjaku.

(Dalje prih.)

ni učenci doplačajo, da se včlanijo tudi součenci. 50% članarine letos ni treba pošiljati oblastnemu odboru; ko pridejo poštne položnice, dobi vsaka šola dve položnici in dve dopisnici, da pošlje na brano članarino koncem januarja in ob šolskem sklepu naravnost glavnemu odboru, na dopisnici pa podrobno obrazloži vsoto, če tega noče storiti na sami položnici. Dotlej naj hrani zneske vodstvo, da se nič ne izgubi! — Tiskovine za »zdravstveno tekmo« so pošle; dobro bi bilo, če včlanjene šole prijavijo za svoje podmladkarje število potrebnih listov, da oblastni odbor lahko določi naklado. Služimo bližnjiku!

—c.

Učiteljski pravnik.

PRAVILNIK

o voznih olajšavah na železnicah v državni eksploataciji.

(Konec.)

Posledice zlorabe legitimacij.

Člen 92. Starejšina oblastva, ki podaljšuje in overavlja legitimacije za svoje uslužbenice in njih rodbinske člane, je odgovoren za vsako neresnično ali netočno overovitev in podaljšavo kakor tudi za netočne podatke, ki bi se priobčili oblastni direkciji zaradi izdaje legitimacije. Istotako je starejšina odgovoren, če ne obvesti direkcije o izpremembi službenega razmerja posrednih uslužbenecov ali upokojenecov in o izpremembi razmerja pri rodinskih članih, zaradi katere se izgubi upravičenost do znižane vozne cene. V takih primerih mora starejšina odvesti legitimacije ter jih poslati s svojim poročilom direkciji, da se uničijo.

Starejšino, ki bi se pregrešil na ta način, ovadi direkcija njegovemu nadrejenemu oblastvu. Poleg tega ga direkcija trajno izključi od uživanja voznih ugodnosti. Odločba oblastne direkcije o tem je izvršna.

Člen 93. Uslužbenec, upokojenec ali rodinski član, ki kakorkoli zlorabi dano ugodnost, se izključi za vselej od uživanja vozne ugodnosti. Odločba o tem izda oblastna direkcija in ta odločba je takoj izvršna. Poleg tega ovadi direkcija uslužbenca, bodisi aktivnega, bodisi upokojenega, njegovemu nadrejenemu oblastvu, pa tudi sodnemu oblastvu zaradi prevare. Če gre samo za krivdo rodinskega člana, ovadi oblastna direkcija tako osebo pristojnemu oblastvu zaradi prevare. Oblastne železniške direkcije se vzajemno obveščajo z razglasom, kadarkoli se kdo izključi od voznih ugodnosti.

Člen 94. Državni uslužbenec, upokojenec ali rodinski član aktivnega ali upokojenega državnega uslužbenca mora na poziv kontrolnih železniških organov pokazati legitimacijo ter na njih zahtevo ponoviti svojo podpis.

Če se na vožnji ugotovi, da je legitimacija nepravilna ali da se zlorablja, se postopa s potnikom kakor z osebo, najdeno v vlaku brez veljavne vozovnice. Takemu potniku morajo železniški organi odvesti legitimacijo ter jo poslati pristojni direkciji.

Izguba legitimacije.

Člen 95. Kdor izmed državnih uslužbenecov, upokojenecov ali njih rodinskih članov izgubi legitimacijo, mora o tem obvestiti urad, po katerem je dobil legitimacijo. Ta urad o tem obvesti pristojno oblastvo železniške direkcije. Nove legitimacije ne izda železniška direkcija, dokler se ne proglasi izgubljena za neveljavno in dokler li prizadeta oseba ne plača s poštnim čekom v gotovini 100 dinarjev, da se pokrijejo stroški.

Rodbinskim članom in upokojenecem ne izda direkcija nove legitimacije za ono leto, v katerem se je legitimacija izgubila.

III.

Znižana vozna cena za dijake, vojaške in delavce.

Člen 96. Oni dijaki vseh državnih in drugih javnih šol, priznanih po državi, ki so siromašnega stanja, uživajo trikrat na leto znižano vožno ceno v izmeri četrtinske redne tarife, in sicer o božiču, velikih noči, nadalje ko potujejo zaradi vpisa v šolo in ko se vračajo domov po končanem šolskem letu.

Dijaki, ki niso siromašnega stanja, uživajo, ko potujejo zaradi vpisa v šolo in ko se vračajo domov po končanem šolskem letu, 50% enopost redne tarife. Ta olajšava, ob vpisu v šolo in ob povratku po končanem šolskem letu, se nanaša tudi na one dijake visokih šol, ki študirajo v inozemstvu. Dijaki, ki so siromašnega stanja, morajo predložiti nedvomno dokazilo o siromaštvu, da dobe olajšavo četrtinske vozne cene.

Ugodnost velja za dijake srednjih šol za vpis v šolo od dne 15. avgusta do dne 15. septembra, za dijake visokih šol pa od dne 15. septembra do dne 20. oktobra vsakega leta. Za povratek domov velja za dijake srednjih in ostalih šol od dne 15. maja do dne 20. junija, za dijake visokih šol pa od dne 1. junija do dne 20. julija vsakega leta.

Člen 97. Postajne blagajne izdajajo dijakom četrtinske ali polovične vozovnice, če pokaže dijak svojo dijaško legitimacijo (indeks, dijaški list ali dijaško knjižico), siromašni pa mora pokazati tudi potrdilo šolskega oblastva ali potrdilo fonda za siromašne dijake, da je siromašnega stanja. Potrdilo o siromašnosti mora biti potrjeno in overovljeno s pečatom in podpisom šolskega direktorja (upravitelja) ali predsednika fonda. Potrdilo fonda mora biti overovljeno še po univerzitetni upravi.

Člen 98. Dijaki vseh šol uživajo četrtinsko vožno ceno, kadar vrše ekskurzije pod vodstvom svojih učencev. Dijaki visokih šol in višjih razredov srednjih šol uživajo istotako četrtinsko vožno ceno, če napravijo ekskurzijo v skupini najmanj petih oseb. Direkcija izda v takem primeru na prošnjo šolskega oblastva nakaznico za vožnjo po znižani ceni, kadar pa prirede dijaki visokih šol in višjih razredov srednjih šol ekskurzijo sami, kakor je zgoraj omenjeno, izda direkcija nakaznico za vožnjo po znižani ceni, če univerzitetna ali srednješolska uprava uradno priporoči tako ekskurzijo.

Člen 99. Gojenci vojaške akademije, podčastniki, orožniki, vojaški, kadar potujejo domov na dopust, uživajo ugodnost četrtinske vozne cene, če potujejo v uniformi in imajo predpisane legitimacije ali objave svoje komande.

Člen 100. Dijakom pripada vedno III. vozni razred, istotako podčastnikom in orožnikom in

vojaikom. Gojenci vojaške akademije smejo uporabljati II. in III. razred.

Člen 101. Glede voznih olajšav za delavce velja člen 142. srbskega obrtnega zakona, ki se glasi: »Delavci, ki potujejo iz kraja v kraj, da si najdejo delo, imajo pravico, uporabljati državne ali po državni subvencionirane železnice, ladje in poštne vozove za polovico običajne cene, če potujejo v najnižjem voznem razredu. Za legitimacijo jim služi potrdilo kateregakoli oblastva, kateregakoli zbornice ali njih organov.«

IV.

Igralci in igralke.

Člen 102. Igralci in igralke potujočih gledališč, ki so pod nadzorstvom umetniškega oddelka ministrstva za prosveto, uživajo 50% enopost voznih cen zase in za prevoz svoje prtljage, in sicer samo na priporočilo umetniškega oddelka. Na podstavi tega priporočila izdaja pristojna oblastna direkcija vozovnice in nakaznice za prevoz prtljage s 50%nim popustom redne tarife. V tem primeru pripada igralcem II. ali III. vozni razred po njih izbiri.

Člen 103. Če vrše člani narodnega gledališča vzajemna in druga gostovanja, uživajo četrtinsko vožno ceno; nakaznice izdaja ministrstvo za promet za take primere samo na prošnjo umetniškega oddelka ministrstva za prosveto. V teh primerih pripada igralcem in igralkam narodnih gledališč II. vozni razred.

Člen 104. Dijaki, gojenci vojaške akademije in igralci smejo uporabljati tudi brze vlake, toda samo za vožnje v razdalji preko 100 km. Podčastniki, orožniki in vojaški smejo uporabljati samo mešane in potniške vlake.

V.

Vojni invalidi.

Člen 105. Vojni invalidi uživajo brezplačno vožnjo na železnicah v državni eksploataciji; kadar se pošiljajo na zdravniški pregled, kadar se pošiljajo zaradi zdravljenja v bolnice in kopalnice in kadar se pošiljajo v ortopedski zavode ali se od tam vračajo domov.

Člen 106. Vojni invalidi morajo imeti legitimacije, izdane po »Udruženju vojnih invalidov«. Legitimacija mora biti opremljena s fotografijo vojnega invalida ter mora biti overovljena s podpisom predsednika tega združenja, s pečatom udruženja in s podpisom imetnika legitimacije. Fotografija mora biti nalepljena: preko nje, na dva nasprotna ogla, pa mora biti udarjen pečat udruženja, tako da je del pečata pritisnjen na platino, na katero je nalepljena slika. Vsako tako legitimacijo mora overoviti tudi ministrstvo za socialno politiko s podpisom šefa oddelka za invalide in s pečatom ministrstva za socialno politiko. Vsaka taka legitimacija mora imeti redno številko, pod katero jo je izdalo udruženje, isto tako pa redno številko, pod katero je vpisana v posebnih seznamih, ki jih vodi v to svrhu ministrstvo za socialno politiko. Poleg takih legitimacij morajo pokazati vojni invalidi pri postajni blagajni tudi akt, s katerim se pošiljajo v bolnico, kopalnice ali ortopedski zavod, ali akt, s katerim se pošiljajo na pregled. Kadar se invalid vrača, mora dokazati, da je bil na zdravljenju, pregledu itd.

VI.

Strokovna, znanstvena, pridobitna in humanitarna društva.

Člen 107. Znižano vožno ceno v izmeri 50% redne tarife uživajo znanstvena, strokovna, pridobitna in humanitarna društva za potovanje na kongrese ali letne skupščine teh društev v teku enega leta, tako za centralno kakor tudi za oblastno skupščino ali kongres. Generalna železniška direkcija dovoljuje takim društvom znižano vožno ceno za centralne skupščine in kongrese, oblastne železniške direkcije pa jo dovoljujejo za oblastne skupščine in kongrese.

Člen 108. Priznana pevka društva uživajo istotako znižano vožno ceno v izmeri 50% redne tarife, kadar potujejo zaradi prirejanja koncertov, in sicer samo na priporočilo umetniškega oddelka ministrstva za prosveto. V takih primerih dovoljuje znižano vožno ceno železniška direkcija.

Člen 109. Telovadna sokolska in orlovska društva uživajo znižano vožno ceno v izmeri 50% redne tarife, kadar potujejo na tekme in k proslavam in kadar imajo letne skupščine. Znižano vožno ceno dovoljuje v teh primerih oblastna železniška direkcija.

Člen 110. Organi društva Rdečega križa uživajo brezplačno vožnjo na železnicah, kadar potujejo po državnih poštah; pripada jim II. vozni razred, izjemoma pa tudi I. razred, kar se ravna po oceni generalne direkcije. Brezplačne vozovnice za posredne vožnje izdaja društvenim organom generalna železniška direkcija, in sicer na prošnjo društvene uprave za vsak konkretni primer.

Društvo mora pridobiti generalni direktorji vsako leto imena društvenih članov kakor tudi vsako izpremembo, ki nastane glede društvenih članov.

Ostala društva ne uživajo olajšav pri vožnjah na železnicah.

Člen 111. Revizorji vseh zemljoradniških (poljedelskih) in seljaških (kmetijskih) združenj uživajo 75%en popust rednih voznih cen, kadar potujejo zaradi inspekcije zemljoradniških (poljedelskih) in seljaških (kmetijskih) združenj.

Da se morejo revizorji koristiti s temi olajšavami, priobči vsaka združna zveza pristojni oblastni železniški direkciji vsako leto imena svojih revizorjev, ki jih ne sme biti več nego šest. Za vsako potovanje se mora osrednja zveza obrniti na pristojno železniško direkcijo in naprositi za znižano vožno ceno dotičnim revizorjem ter v prošnji navesti točno relacijo potovanja.

Oblastne železniške direkcije izdajo na tako prošnjo nakaznico za nakup vozovnice s 75%nim popustom voznih cen redne tarife. Za vsakega revizorja se dovoljuje v enem letu največ šest voženj, o čemer vodi vsaka oblastna železniška direkcija evidenco. Tem revizorjem pripada po izbiri II. ali III. razred s pravico, uporabljati mešane, potniške in brze vlake.

Vsak tak revizor mora imeti svojo osebno legitimacijo, opremljeno s fotografijo, svojo osebno podpisom in overovitvijo združne zveze.

Te legitimacije overavlja oblastna železniška direkcija s suhim žigom in z direktorjevim faksimilom.

Člen 112. Uredništva dnevnikih listov, strokovnih in znanstvenih časopisov uživajo vožno ugodnost na železnicah v državni eksploataciji po odločbi ministra za promet z dne 24. avgusta 1924. M. S. br. 18.085/24.

VII.

Zaključne odredbe.

Člen 113. Brezplačne vozovnice in nakaznice izdaja urad za vozovnice, ki je pri administrativnopравниh oddelkih ministrstva za promet, generalne direkcije in oblastnih železniških direkcij.

Člen 116. Vsaka oseba, ki potuje z brezplačnimi ali znižanimi vozovnicami, se mora na zahtevo železniških organov legitimirati, razen če je na vozovnici žig: »Velja brez legitimacije«. Z osebo, ki bi se ne mogla legitimirati, se postopa kakor z osebo, najdeno v vlaku brez vozovnice.

Člen 117. S temi predpisi se nadomeščajo vsi dosedanj predpisi, ki se nanašajo na izdajo voznih olajšav na železnicah v državni eksploataciji. Olajšave, ki so določene v tarifni, ostanejo v veljavi, razen kolikor niso izpremenjene s temi predpisi.

Člen 118. Ti predpisi stopijo v veljavo za osebe državnih prometnih ustanov in za vse v njih določene primere znižane vozne cene takoj; za ostale državne uradnike in voje invalide pa velja ta pravilnik izza dne 1. januarja 1925.

Direkcija državnih železnic v Ljubljani, dne 10. novembra 1924; št. 71.732—VI—24.

Splošne vesti.

— Likvidacija prosvetnih oddelkov. Po odločitvi prosvetnega ministra Pribečevića se imajo najkasneje do 15. januarja likvidirati prosvetni oddelki pri pokrajinskih upravah v Zagrebu, Ljubljani in Sarajevu.

— Med šolskim letom se ne sme menjati učnih knjig, tako naredbo je izdal minister prosvete za vso državo. Katere učne knjige se upeljejo v šolo, sklepajo in določajo učiteljske konference. Uporabljati se smejo samo odobrene učne in pomožne knjige.

— Dr. Karl Osvald, univerz. prof. v Ljubljani ni došel v Glavni Prosvetni Savez kot pristaš SLS in ga tudi ni smatrali kot klerikalnega člana te korporacije, kar drage volje lojalno popravljamo z ozirom na notico v zadnji številki našega lista in z ozirom na notico v »Slovenec« in izjavo, da nikdar ni bil pristaš SLS. Imenovan je bil v Glavni Prosvetni Svet kot strokovnjak v pedagogiki.

— Pov. UJU — Zagreb nam je doposlalo v objavo spodnjo resolucijo, ki jo je objavilo tudi v hrvatskih listih: **Nepovjerenica g. Milutinu Stankoviću.** Gospodinu Milutinu Stankoviću, predsedniku Udruženja Jugoslavenskoga Učiteljstva i glavnemu uredniku »Narodne Prosvjete« u Beogradu. Budući da ste od nekoga vremena počeli upotrebljavati glavni organ Udruženja »Narodnu Prosvjeto« za propagiranje jedne isključivo stranačke politike, koja je usto u protivnosti s mišljenjem većine udruženoga učiteljstva, prinudjeni smo nakon Vašega članka »Demon naše narodne misli« (br. 85. od o. g.) a pozvani Vašim člankom »Anketa učiteljske savjesti«, što je priopćen u 86. broju »Narodne Prosvjete«, izjaviti ovo: Iz teksta se napomenutih članaka vidi, da smatrate »Narodnu Prosvjeto« za svoj lični organ i da u njemu radite protiv volje izvršnoga i glavnoga odbora Udruženja u duhu, koji je protivni staleskim interesima Udruženja. Vaše ispađe protiv g. Svetozara Pribečevića, sadašnjega ministra prosvjete, smatra nedostojnim čitavo ono narodno učiteljstvo, koje nije Vašega političkog mišljenja i koje, po svome slobodnom uvjerenju, pristaje uz politiku g. Pribečevića, a ne može da spram njih ostane ravnodušno ni ostalo učiteljstvo, jer vrlo dobro znade, što je g. Pribečević učinio za osnutak našega Udruženja i što je učinio za narodnu školu i učiteljstvo. Tim napadajima prekinuli ste s mišljenjem i osjećajem velike većine udruženoga učiteljstva, pa Vas ti Vaši čini diskvalifikuju za sve one položaje, što ste ih povjerenjem narodnoga učiteljstva u Udruženje dosada zauzimali. Zato smatramo za svoju dužnost, da u ime 2000 učitelja iz Hrvatske i Slavonije, koji ovdje svi jednodušno misle, najodlučnije odbijemo sve Vaše napadaje, koji za učiteljstvo u ovim krajevima znače poniženje i omalovažavanje. — Nakon svega toga stavljamo Vam do znanja, da učiteljstvo iz Hrvatske i Slavonije nema više povjerenja u Vaš rad, pa očekuje, da ćete u interesu staleža povući konsekvencije. Ističemo još, da nije od Vas korektno, što niste do danas priopćili u »Narodnoj Prosvjeti«, rezoluciju učiteljskoga društva »Jedinstva«, u kojoj su rezoluciji iznesene primjedbe na takav Vaš rad u posljednje vrijeme. — U Zagrebu, 20. novembra 1924. — Članovi glavnoga odbora za Hrvatsku i Slavoniju: Jo-

sip Škavić, predsjednik povjereništva UJU, Jelisava Vavra, I. podpredsjednik UJU, Anton Tunkl, tajnik povjereništva UJU, Blaž Stetić, Jovan Milojević. — Urednik »Jedinstva«, lista Povjereništva UJU u Zagrebu: Lujo Krajačić. Predsjednik zagrebačkoga učiteljskoga društva »Jedinstva«: Ivan Vereš.

— Premurje. Članarine za tekoče leto većina članova še ni plačala, vključ temu, da se leto bliža h koncu. Razposlal sem opomine vsem zamudnikom ter prosim, da zadoste najkasneje do 10. decembra svojim dolžnostim. Oni pa, ki se tudi po tem opominu ne odzovejo, naj si pripišejo posledice in eventualne stroške samim sebi.

— Pred izpraševalno komisijo na državni učiteljski v Ljubljani so napravili meseca novembra strokovne izpite: 1. za petje na meščanskih šolah: Oskar Moll, učitelj v Trbovljah; 2. za telovadbo na meščanskih šolah: Marta Gradišar, učiteljica v Moravčah; 3. za pouk na pomožnih šolah: Cveta Krebelj, učiteljica na pomožni šoli v Mariboru in 4. za pouk gluhomehih: Albin Boštjančič, strokovni učitelj na gluhomehni v Ljubljani; Marija Lisac in Marija Rupčić, obe pridrženi zavodu za odgojo gluhome dece v Zagrebu.

— Ne 4% popusta, kakor je napravl v zadnji številki tiskarski škrat, ampak 40% nudi »Učiteljski dom v Mariboru« pri direktnih naročilih za ročne zemljevidne »Pohorje-Kozjak« in Slovenske gorice-Ptujsko polje« šolam od običajne knjigotrske cene.

— Absolventi filozofije. Minister za prosveto je odredil, da imajo absolventi filozofije, ako hočejo biti nastavljeni na srednjih šolah, se javiti najprej za službovanje najmanj dve leti v Južni Srbiji. Na ta način je upati, da se prosveta v teh krajih dvigne na dostojno višino.

— Iz uprave »Zvončka«. Z 12. številko smo zaključili XXV. letnik »Zvončka«.

Že za božične praznike izdamo 1. številko prihodnjega letnika. Tudi v tem letniku bo izhajala zanimiva povest priljubljenega mladinskega pisatelja Josipa Vandota. Že naslov sam »Romanje naše Jelice« znači, da bo povest nad vse miokavna. Kakor Kekec tako bo tudi ta povest bogata s slikami opremljena. Ne izdamo nikake tajnosti, če omenimo, da bo takoj v 1. številki objavljena vrlo zabavna in šegava pesnitev Save-Radičeva Mirta »Kosova osveta«.

Za božične praznike obeta torej »Zvonček« starim in novim naročnikom mnogo veselja in presenečenja.

Uvedli bomo tudi književne nagrade za naše reševalce ugank.

Prosimo torej vse naše članstvo, da nam z vso vnemo nabira naročnike. Razvije naj takoj živo agitacijo med mladimi čitatelji.

Obenem iskreno prosimo, da hitite kar najbolj mogoče s prijavi, ker 10. december bo skoro tu.

Naj ne bo med nami tovariša(ice), ki ne bi storil(a) v tem pogledu svoje dolžnosti.

— II. književna tombola Jugoslovenske Matice. Lansko leto priredila je Jugoslovenska Matica svojo I. knjižno tombolo, ki je uspela nad vse pričakovanje in jo je slovenski narod pozdravil kot eminentno kulturno prireditev z odkritosrčnim veseljem. Od takrat dalje se niso časi za slovensko knjigo prav nič spremenili in zato prireja sedaj Jugoslovska Matica svojo II. knjižno loterijo, ponavljajoč pri tem lanskii oklic. Časi draginje so kruto zadeli tudi slovensko knjigo, najlepše kar ima slovenski narod. Vedno bolj redki postajajo oni, ki si morejo nabavljati slovensko knjigo, ki bo skoraj hranjena le še po knjižnicah. Ta slovenska knjiga, ta naš ponos in naše bodrilo mora med ljudstvo; kajti iz ljudstva je izšla slovenska knjiga, ljudstvo je namenjena in ljudstvo naj jo ima. Da se to vsaj deloma uresniči, priredi Jugosl. Matica v Ljubljani knjižno tombolo. Da pride slovenska knjiga med naše ljudstvo, je torej prvi pomen »književne tombole« Jugoslovenske Matice, ki tudi s tem svojim činom dokazuje, da je ona naših prvih kulturnih organizacij. Kakor vsaka tombola, naj prinese seveda tudi književna tombola prireditelju nekaj dobička. Ta dobiček pa porabi Jugoslovska Matica za one, ki so najbolj potrebni naše pomoči, bodisi v kulturnem ali gospodarskem oziru, porabi ga za naše brate in sestre, ki prebivajo preko naših državnih mej. Iz tega dvojnega ozira je književna tombola Jugoslovenske Matice čista kulturna prireditev, ki je vredna in potrebna vsestranskega podpiranja in sodelovanja. Književna tombola se vrši na sledeči način: Tombolske tablice so opremljene s posebnim okroglim pečatom, ki nosi napis II. književna tombola Jugoslovenske Matice 1924. Vsaka tablica stane 3 Din ter jih prodajajo v prvi vrsti podružnice Jugoslovenske Matice širom cele Slovenije, odnosno kjer podružnice ni, drugi pooblaščenici Jugoslovenske Matice. Zbranje se vrši na sledeči način: Trije odborniki pokrajinskega odbora Jugoslovenske Matice in pristojne oblasti imajo nadzorstvo pri zbranju, ki se vrši v sredo dne 24. decembra 1924. Ta dan se potegneta prvi dve številki, ki se priobčita takoj potem v vseh slovenskih dnevnikih. Kdor je zadel obe številki v eni vrsti, pošlje tombolsko karto v kuverti na